

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

2026-2029

Trygge liv uten vold

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning
2. Mål
3. Hva er vold i nære relasjoner?
4. Kunnskapsgrunnlag
 - 4.1. Konsekvenser av vold i nære relasjoner
 - 4.2. Risikogrupper
 - 4.3. Tegn og symptomer
 - 4.4. Samtaletips
5. Hva gjør vi ved bekymring?
 - 5.1. Avvergeplikten
 - 5.2. Meldeplikt til barnevernet
 - 5.3. Kontakt TryggEst teamet i Gjesdal
 - 5.4. Viktige telefonnummer
6. Tiltak
7. Ansvar for oppfølging av planen
8. Litteratur/kilder

1. INNLEDNING

«Du ser det ikke før du tror det». Vold i nære relasjoner skjer mellom folk som står hverandre nær, gjennom familie eller andre viktige bånd i livet. Planen viser hvordan vi skal forebygge, avdekke og følge opp vold i nære relasjoner som gjelder barn, unge og voksne.

Innbyggere i Gjesdal skal leve trygge liv uten vold. All vold er ulovlig og bryter med de grunnleggende menneskerettighetene våre. Vold skaper utrygghet og kan gi alvorlige fysiske, psykiske og sosiale problemer, og i verste fall død. Volden er ofte skjult, og det kan være vanskelig å be om hjelp. Du kan være den ene som ser, hører og handler, slik at volden stopper og hjelpen når frem.

Gjesdal kommune har ikke eksakte tall på hvor mange innbyggere som opplever vold i nære relasjoner. Dette skyldes store mørketall, og at mange tilfeller ikke blir rapportert. Vi legger til grunn nasjonale tall, og erkjenner at vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem, også i Gjesdal. Vold beskyttes av taushet, og dette skal vi sammen gjøre noe med. Ingen skal måtte håndtere vold alene!

2. MÅL

Hovedmål: Innbyggere i Gjesdal skal leve trygge liv uten vold.

Vi skal forebygge, avdekke og sikre helhetlig hjelp til barn, unge og voksne som opplever vold i nære relasjoner. Vi skal gi støtte til utsatte, utøvere og pårørende. Planen gjelder alle aldersgrupper, og erstatter tidligere planer for barn og voksne.

Kommunen har et lovpålagt ansvar for å beskytte innbyggere mot vold og overgrep. Ansatte i Gjesdal kommune skal forebygge, avdekke og gi helhetlig oppfølging. Alle tjenester skal samarbeide godt, og ansatte skal handle ved mistanke om vold. Handlingsplanen viser mål, strategier og tiltak på tre nivå.

Delmål 1: Forebygging

Forebygge at innbyggere utsettes for vold.

Delmål 2: Avdekking

Avdekke og melde fra ved mistanke om at innbyggere er i risiko eller utsettes for vold.

Delmål 3: Oppfølging

Gi helhetlig oppfølging til innbyggere som opplever eller har opplevd vold.

3. HVA ER VOLD I NÆRE RELASJONER?

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil” (Isdal, 2003, Alternativ til Vold).

Med vold i nære relasjoner menes at overgriper og offer er knyttet til hverandre ved nære familieband, eller på annen måte betyr mye for hverandre i hverdagen¹.

Ulike former for vold

Volden uttrykkes på ulike måter og har ofte som mål å kontrollere, skade eller undertrykke. Ulike typer vold kan gripe inn i hverandre og skje samtidig. All vold kan ha alvorlige konsekvenser og må tas på alvor².

Vold mot barn

Med vold mot barn menes alle former for vold der barnet selv blir direkte utsatt, er vitne til eller har kjennskap til vold i nære relasjoner. Det er svært skadelig for barn å være vitne til vold mellom foreldre, og forskning viser at konsekvensene kan være like alvorlige som om barnet selv blir direkte utsatt for volden.

Barn med nedsatt funksjonsevne er mer utsatt for vold og overgrep. Det kan skyldes at det er vanskelig å komme seg unna, be om hjelp eller forklare hva som har skjedd. I tillegg kan manglende kunnskap og holdninger hos voksne gjøre at barnets forklaring ikke blir tatt på alvor³.

Vold mot voksne

Partnervold, vold mot eldre og negativ sosial kontroll er eksempler på vold som kan ramme voksne. Partnervold kan være fysisk, psykisk, seksuell eller økonomisk vold mellom nåværende eller tidligere partnere. Vold mot eldre handler ofte om overgrep, utnyttelse eller mangelfull omsorg fra personer i en tillits- eller omsorgsrolle.

Negativ sosial kontroll betyr press, trusler eller tvang som begrenser en persons frihet og selvbestemmelse. Felles for disse formene for vold er at de ofte skjer i det skjulte, er vanskelig å oppdage og kan få store konsekvenser for helse, trygghet og livskvalitet.

¹ [Hva er vold i nære relasjoner? – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

² [Ulike former for vold - Dinutvei.no](#)

³ [Barn med funksjonshemming – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

4. KUNNSKAPSGRUNNLAG

4.1. Konsekvenser av vold i nære relasjoner

Skadevirkningene for barn, unge og voksne som opplever vold i nære relasjoner, er store. Volden kan føre til alvorlige og langvarige fysiske og psykiske helseplager som posttraumatisk stress, angst, depresjon, skadelig rusmiddelbruk, spise- og søvnforstyrrelser, selvskading og selvmordstanker. Volden kan også føre til isolasjon, økonomiske problemer, mangelfull utdanning og arbeidsledighet⁴.

Forskning viser at de som har erfart store belastninger i barndommen har større omfang av fysiske og psykiske utfordringer gjennom barne-, ungdoms- og voksenlivet, sammenlignet med de som ikke har slike erfaringer⁵.

Illustrasjon: Jegvilvite.no

4.2. Risikogrupper

Både kvinner og menn utsettes for vold i nære relasjoner, men kvinner er i større grad utsatt for alvorlig og gjentatt vold, samt partnerdrap. Barn kan enten selv bli utsatt for vold eller oppleve vold mot noen i familien. Noen innbyggere lever i en situasjon som gir økt risiko for vold og overgrep, blant annet de som er avhengige av andres hjelp i hverdagen. Denne avhengigheten kan gjøre personer særlig sårbare for andres handlinger, eller mangel på handlinger.

Risikogrupper for vold i nære relasjoner kan blant annet være personer med funksjonsnedsettelse, innbyggere med minoritetsbakgrunn, barn og voksne med omsorgsbehov, samt personer med psykiske helseutfordringer, rusproblemer eller sosial/økonomisk sårbarhet⁶.

⁴ [NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

⁵ [Konsekvenser av vold og overgrep i et livsløpsperspektiv - Stine Sofies Stiftelse](#)

⁶ [Risikoutsatte grupper med særlige behov – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

4.3. Tegn og symptomer

Barn og unge: Vold kan skje i alle typer familier og ramme barn i alle aldre. Symptomene er ofte diffuse, og ingen enkeltstående symptomer er sikre tegn. Det er kombinasjonen av symptomer, sykehistorie og helhetsbildet som skal vekke mistanke. Det kan være fysiske skader, psykiske tegn, psykosomatiske reaksjoner og utfordringer når det gjelder tilknytning, utvikling og samspill med andre⁷.

Voksne og eldre: Det finnes mange ulike former for vold og mulige reaksjoner hos de som utsettes for vold. Les mer om tegn du bør være oppmerksom på hos voksne og eldre⁸.

Personer som utøver vold og overgrep: Mange som utøver vold kjenner på skam, og har ofte selv opplevd vold. Den som utøver vold, har ansvar for å stoppe, og trenger ofte hjelp til det. Ansatte må vite hvordan de kan snakke med innbyggere som utøver vold, og kjenne til regelverk og hjelpetilbud⁹.

4.4. Samtaletips

Samtaler med barn og unge: Barn og unge kan fortelle om hvordan de har det og hva de opplever, hvis voksne som møter dem spør og er tilgjengelige. Det handler også mye om hvordan vi spør og møter barna. Når du har bestemt deg for å ta en samtale med et barn du er bekymret for, bør du ha en tydelig plan for samtalen og hva du vil ha ut av den. Det vil skape trygghet for deg og barnet.¹⁰

Samtaler med voksne: Å stille direkte spørsmål om vold eller overgrep kan være en viktig støtte for den utsatte. Mange opplever det som positivt å bli spurt, uansett om de er utsatt for vold eller ikke. Det kan gi en følelse av å bli sett og tatt på alvor. Samtalen bør skje på et trygt og skjermet sted, med god tid. La personen fortelle i sitt tempo. Informer om taushetsplikt, men også om avverge- og opplysningsplikt.¹¹

⁷ [Risikofaktorer og tegn – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

⁸ [Generelle tegn på vold – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

⁹ [Personer som utøver vold og overgrep – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

¹⁰ [Tips til samtalen - snakkemedbarn.no](#)

¹¹ [Hvordan snakke om vold? – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

5. HVA GJØR VI VED BEKYMRING?

5.1. Avvergeplikten

Hver enkelt har en lovpålagt plikt til å avverge enkelte former for vold og overgrep (straffeloven §196). Avvergeplikten gjelder alle, både fagpersoner med taushetsplikt og privatpersoner. Avvergeplikten utløses når du vet eller tror at vold vil skje. Du kan avverge ved å varsle politi, barnevern eller på annen måte forhindre volden. Samarbeid med den det gjelder er viktig, og dialog tilpasses alder, modenhet og alvorret i situasjonen. Ha som utgangspunkt at barn, unge og voksne har samme behov for informasjon, trygghet og kontroll over sin egen situasjon.¹²

5.2. Meldeplikt til barnevernet

Hver enkelt ansatt har en selvstendig plikt til å melde fra til barneverntjenesten ved mistanke om at barn og unge utsettes for vold, alvorlig omsorgssvikt eller har vedvarende atferdsvansker (§ 13-2 i lov om barneverntjenester).¹³

5.3. Kontakt TryggEst teamet i Gjesdal

TryggEst¹⁴ er en modell som hjelper kommuner med å beskytte risikoutsatte voksne gjennom forebygging, avdekking og håndtering av vold og overgrep. Kommunens team er forankret i Mestringsenheten. TryggEst medarbeiderne er helsepersonell som har særlig kompetanse i møte med vold i nære relasjoner.

Teamet koordinerer hjelp, tilbyr støtte og samtale til voldsutsatte. Teamet vil også gi oppfølging til pårørende av voldsutsatte, og til helsepersonell.

Ved mistanke om vold i nære relasjoner i en familie, når det gjelder barn eller voksne, har barneverntjenesten og TryggEst teamet ansvar for å gripe inn og samarbeide. Målet er å sikre at alle i familien får hjelp og beskyttelse.

¹² [Avvergingsplikt etter straffeloven §196 | Dinutvei.no](https://www.dinutvei.no)

¹³ [Kommunal-rutine-ved-bekymring-for-vold-og-overgrep-mot-barn.pdf](#)

¹⁴ [TryggEst vern for risikoutsatte voksne | Bufdir](#)

5.4. Viktige telefonnummer

TJENESTE	KONTAKTINFORMASJON
Politiet	02800. Ved akutt fare for liv og helse: 112
Ambulans	113
Legevakten i Sandnes	116 117. Ved akutt fare for liv og helse: 113
<u>Barneverntjenesten Gjesdal</u>	51 61 43 50
<u>Barnevernsvakten</u>	905 41 321 (døgnåpent)
<u>TryggEst team Gjesdal</u>	474 92 088
<u>Helsebanken legesenter</u>	51 61 21 20
<u>Ålgård legesenter</u>	51 61 25 25
<u>Gjesdal legesenter</u>	51 21 10 00
<u>Helsestasjon</u>	51614490
<u>Familiesenter og ungdomsteam</u>	90410651
<u>Politikontakt</u>	489 92 239 Espen.haga@politiet.no .
<u>Mestringsenheten</u>	469 48 541
<u>Konsultasjonsteam mot vold og seksuelle overgrep barn og unge</u>	91728537 konsultasjon-overgrep@sandnes.kommune.no
<u>Alarmtelefonen for barn og unge</u>	116 111
<u>VOlinjen: Vold og overgrepslinjen</u>	116 006
<u>Krisesenteret i Stavanger</u>	51 53 06 23 Alltid åpent
<u>Familievernkontoret</u>	51 53 81 50
Politiets familievoldskoordinator <u>Vold i nære relasjoner - Politiet.no</u>	51 89 90 00
Senter mot seksuelle overgrep – NOK (nok-sorvest.no)	51 97 19 00 Post@nok-sorvest.no Send sms til 926 57 203
<u>Statens barnehus Stavanger</u>	51 84 30 00 barnehuset.stavanger@politiet.no
<u>Hjelpetelefonen for seksuelt misbrukte</u>	80 05 70 00
<u>Overgrepsmottaket, Stavanger legevakt</u>	902 40 200 eller 116 117
<u>Pårørendesenteret</u>	90 90 48 48
<u>Mattilsynet</u> Mishandling av dyr kan være en markør for vold i nære relasjoner	22 40 00 00

6. TILTAK

Delmål 1: Forebygge at innbyggere utsettes for vold

Vi er opptatt av at alle skal trives og oppleve at de hører til. Når vi bygger fellesskap og inkluderer hverandre, forebygger vi også vold i nære relasjoner. Forebygging innebærer blant annet å snakke med innbyggere om vold og hvem som kan hjelpe.

Foresatte får systematisk informasjon om vold og hvem som kan hjelpe		
Tiltak		Ansvar
1	Systematisk informasjon og samtaler på: <ul style="list-style-type: none">- Svangerskapskontroller- God start kurs for kommende foreldre- Barseltreff- Kontroller på helsestasjon- Skolestartundersøkelse 1. klasse- Helsekartlegging av nye flyktninger	Jordmor, helsestasjon og skolehelsetjeneste
2	Foreldresamtaler i barnehager Vold i nære relasjoner er tema i foreldresamtale når barnet starter i barnehage.	Barnehager
3	Foreldremøter på skoler Vold i nære relasjoner er tema på foreldremøter.	Skoler og skolehelsetjeneste
4	Foreldreveiledning for flyktninger ICDP (International Child Development Programme) tilbys som en del av introduksjonsprogrammet for flyktninger. Der inngår tema om oppdragervold og vold i nær relasjoner.	Avdeling for kvalifisering og integrering (AKI)
Barn og unge får info på ulike alderstrinn om vold og hvem som kan hjelpe		
5	Informasjon til 5 åringene i barnehagen Benytte materiell fra Stine Sofie Stiftelsen.	Helsestasjon og barnehage
6	Informasjon på skolen, 1-10. trinn <u>Årlig fokus, tilpasset alder og funksjonsevne.</u> Skolehelsetjenesten: 1, 3, 5, 6. og 8. trinn Lærer: 2, 4, 7, 9. og 10. trinn. <u>Plakater på skolen:</u> Info om Alarmtelefonen 116 111 er synlig i hvert klasserom og på do.	Skolehelsetjeneste og lærer Helsesykepleier

Informasjon til ansatte og innbyggere i alle aldre		
7	Informasjon på kommunens nettside Oppdatert informasjon om vold i nære relasjoner, avvergeplikt, meldeplikt og hvem som kan hjelpe.	Rådgivere i Oppvekst og Helse og velferd
8	Informasjon på ulike språk om vold Brosjyrer eller små visittkort gjøres tilgjengelig på ulike språk – både digitalt og fysisk der innbyggere kan finne dem f.eks. legekontor og kommunale tilbud.	Arbeidsgruppe god oppvekst, i samarbeid med TryggEst teamet
9	Samarbeid med frivillighet og lokalmiljø Lag og foreninger får tilbud om opplæring i å forebygge og melde fra om vold. Gjesdal kommune samarbeider med frivillige for å spre kunnskap og skape trygge arenaer.	Arbeidsgruppe god oppvekst, i samarbeid med TryggEst teamet
10	Årlig kampanjeuke Gjesdal kommune har spesielt søkelys på vold i nære relasjoner en uke i november. Målgruppe er ansatte og innbyggere i kommunen.	Arbeidsgruppe god oppvekst, i samarbeid med TryggEst teamet
Ansatte gis opplæring som styrker kompetansen til å se, høre og handle		
11	Årlig tema for alle som jobber med barn og unge Vold er tema på personalmøte minst en gang i året. Leder i avdelingen skal sikre at alle ansatte har gått gjennom opplæringspakken «Trygg til handling». ¹⁵ Det skal sikres årlig faglig oppfriskning basert på innholdet i opplæringspakken, og det skal trenes regelmessig på å snakke om vold. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, og kommunal rutine ved bekymring for at barn opplever vold, gjennomgås årlig. Ansatte skal være klar over meldeplikten, og kjenne godt til ulike hjelpetilbud. Barneverntjenesten kan inviteres med på møtet.	Alle ledere
12	Kompetanseplan (Dossier/ Kompasset) Obligatorisk kompetanseplan for ansatte som har kontakt med brukere. Inneholder informasjon om aktuelle lover og forskrifter, samt tegn og symptomer når det gjelder vold i nære relasjoner.	Helse og velferd, Oppvekst og Kultur og samfunn

¹⁵ [Trygg til handling](#)

13	Utarbeide tiltakskort Tiltakskortene skal gi ansatte enkel oversikt over tegn på vold, hva de skal gjøre og hvem de skal kontakte. Målet er at alle vet hvordan de skal handle ved mistanke om vold i nære relasjoner.	Helse og velferd og Oppvekst
14	Kartlegging ved søknad om kommunale tjenester Tjeneste- og koordineringskontoret stiller spørsmål om vold i nære relasjoner i kartleggingssamtaler.	Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK)
15	Åpenhet om vold til ulike grupper Vold i nære relasjoner er tema i møter med eldre, i brukerundersøkelser og i arbeid med rus og psykisk helse. Vi har et spesielt søkelys på personer med psykiske helseutfordringer, rusrelaterte problemer og eldre som utsettes for vold fra pårørende.	Avdelingsledere i Helse og velferd

Delmål 2: Avdekke vold og melde fra ved mistanke

Ansatte i Gjesdal kommune skal gripe inn så tidlig som mulig ved bekymring. Det er viktig å kjenne til risikofaktorer og ha mot til å se, høre og handle.

Tydelige rutiner og spesielt søkelys på risikogrupper		
Tiltak		Ansvar
16	Følge opp rutiner Alle kommunale tjenester som har kontakt med brukere, skal ha rutiner for hva som skal gjøres hvis det oppdages eller mistenkes vold i nære relasjoner. Det tas utgangspunkt i kommunale rutiner som tilpasses avdelingen. Samarbeid mellom kommune og politi er viktig.	Alle ledere
17	Kompetanseheving og risikokartlegging for å forebygge vold mot eldre Kunnskap om risikofaktorer knyttet til vold i nære relasjoner økes i alle avdelinger som gir tjenester til eldre. Det gjennomføres i tillegg kartlegging av risiko i forbindelse med tildeling av tjenester til eldre og i den daglige oppfølgingen. Kommunens TryggEst-team kobles på ved behov.	Helse og velferd

18	Vold er tema i helsekartlegging for flyktninger Migrasjonshelse kartlegger alle flyktninger som kommer til Gjesdal. De blir spurt om de har vært utsatt for vold. Flyktningene får informasjon om ulike typer vold, og om at all vold er ulovlig og straffbart. Dersom det kommer frem erfaring med vold, gis det tilbud om veiledningssamtale med TryggEst-teamet i Mestringsenheten, og/eller henvisning til Transkulturelt senter for traumebehandling.	Helsestasjonstjenester og Mestringsenheten
19	Opplæring til ansatte som jobber med barn og voksne med nedsatt funksjonsevne Ansatte som jobber med barn og voksne med nedsatt funksjonsevne, skal få opplæring i å oppdage, varsle og håndtere vold og trusler. Det kreves tverrfaglig samarbeid, rutiner for varsling og kompetanseheving innen traumebevisst forståelse (TBF), positiv atferdsstøtte (PAS) og oppfølging.	Helse og velferd og Oppvekst
20	Tilpasset informasjon til innbyggere med nedsatt funksjonsevne Det skal utarbeides et undervisningsopplegg tilpasset barn og voksne med nedsatt funksjonsevne og deres pårørende.	Helse og velferd
21	Videreutvikle TryggEst team i kommunen TryggEst bidrar til å forhindre, avdekke og tilrettelegge for støtte til voksne som opplever vold i nære relasjoner, og deres pårørende.	Helse og velferd

Delmål 3: Gi helhetlig oppfølging

Vi er opptatt av at volden skal ta slutt, og at innbyggere får god og helhetlig oppfølging. Det gjelder både utsatte, utøvere og pårørende.

Volden skal opphøre, og barn, unge og voksne skal få helhetlig hjelp.		
Tiltak		Ansvar
22	God kunnskap hos ansatte om avvergeplikt, meldeplikt og taushetsplikt Ansatte skal ha kompetanse som sikrer at voldsutsatte raskt får tilbud om hjelp.	Alle ledere

23	Brukermedvirkning og evaluering Hver avdeling skal ha et system for å involvere barn, unge og voksne i hele prosessen, og evaluere grundig i hver sak.	Alle ledere
24	Helhetlig hjelp til voldsutsatte Innbyggere tilbys hjelp ut fra behov, og sikkerhetsplaner lages når det er nødvendig. Det skal være samarbeid mellom barn/unge/voksne og ulike instanser. Det skal sikres gode overganger fra barn til voksen i hjelpetjenestene. Den som er utsatt for vold må sikres bistand til å håndtere hverdagen. Det kan innebære oppfølging når den som er utsatt for vold etablerer seg på ny, uten voldsutøver.	Fastlege, helsestasjonstjenester, familiesenter, ungdomsteam, barnevern, Mestringsenheten, NAV, Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK), Boligkontoret, politiet og spesialisthelsetjeneste
25	Helhetlig hjelp til voldsutøver Innbyggere tilbys hjelp ut fra behov. Det kan være oppfølging av foreldre og innbyggere i alle aldre som har utfordringer når det gjelder psykisk helse, rus og aggresjon. Det kan innebære hjelp i kommunen og henvisning til spesialisthelsetjenesten.	Fastlege, helsestasjonstjenester familiesenter, ungdomsteam, barnevern, Mestringsenheten, NAV, Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK), Boligkontoret, politiet og spesialisthelsetjeneste

7. ANSVAR FOR OPPFØLGING AV PLANEN

Godkjenning: Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2026-2029) ble vedtatt i kommunestyret 13.04.2026.

Implementering: Kommunedirektør og kommunalsjefene har det overordnede ansvaret for at handlingsplanen gjøres kjent for alle ansatte. Alle ledere og hver enkelt ansatt har ansvar for at planen følges, og for at tiltakene gjennomføres.

Evaluering: Det skal være en årlig underveis måling. Arbeidsgruppe god oppvekst har ansvar for evaluering av det som gjelder barn og unge. Det som gjelder voksne, evalueres i ledergruppen i helse og velferd.

Økonomi: Tiltakene dekkes som hovedregel innenfor økonomisk ramme.

8. LITTERATUR/ KILDER

[NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

[Ulike former for vold - Dinutvei.no](#)

[Trygg til handling](#)

[Vold i nære relasjoner - Helsedirektoratet](#)

[Bufdir – Vold i nære relasjoner: statistikk og analyse](#)

[TryggEst vern for risikoutsatte voksne | Bufdir](#)

[Tips til samtalen - snakkemedbarn.no](#)

[Avvergingsplikt etter straffeloven §196 | Dinutvei.no](#)

[Søk hjelp ved vold og overgrep - Dinutvei.no](#)

[Kommunal-rutine-ved-bekymring-for-vold-og-overgrep-mot-barn.pdf](#)

[Pårørende-strategi - Gjesdal kommune](#)